

Anulu IV.

Nro 6.

Fóia basericésca.

Organu

pentru cultur'a religioasa a clerului si a
poporului.

Redigeata de

Dr. **Alesandru V. Gram'a.**

BCU Cluj / Central University Library Cluj

25 Martie 1886.

Cuprinsulu:

Din allocutiunea Santiei Sale Leonu XIII tieputa in 2 Martiu a. c. — Ceva
relativu la cestiunea serbatoriloru. — Laudele Santului Paulu. — Mai pre urma
inferirea copiiloru ilegítimi in matricul'a botezatiloru. — Revist'a basericésca.

Apare in 10 si 25 st. n. a fia-carei luni.

Pretiulu pre unu anu 3 fl. v. a.

Blasiu, 1886.

Tipografi'a Seminaruluiu gr.-cat. in Blasiu.

Din allocutiunea Santiei Sale Leonu XIII tienuta in 2 Martiu a. c.

In numerulu ultimu amu fostu promis, că vomu reproduce cuvintele Santiei Sale din allocutiunea acést'a, prin cari Santi'a Sa in termini forte caldurosi cá totu de a un'a se esprime despre progresulu scientieloru. Cuvintele suntu urmatoriele:

„Deca Ne amu ingrigitu in modu specialu de progresulu instructiunei „sî alu educatiunei, deca amu datu impulsu potèrnicu studiului filosofiei „crestine, a istoriei sî a scientieloru, atunci prin acést'a numai in parte amu „urmatu esemplele cele numeroase sî stralucite a antecessoriloru nostrii sî Ne „amu acomodatu caracterului innascutu alu basericei. In adevèru, meritele „basericei pre terenulu acest'a suntu sculplate in nenumèrate monumente „durabili, sî nu e nice un'a temere că o va intrece cineva, seau că va fi „data de mintiuna. Tote ramurile scientieloru sî a artiloru au afluat in „Pontificii Romani seau cultivatori straluciti, seau Mecenati marinosi, seau „aperatori zelosi, sî inca chiaru sî in tempurile acele, candu scientiele au „fostu neglese, principiile cele intiepte uitate sî barbari'a a fostu nimicitu „sî resturile tesauriloru scientiei antice. Insusi palatiile cele mai mari ale „scientiei omenesci, universitatiile, seau furu fundate, seau favorite seau „scutite de Pontificii Romani, precum o probèza acest'a sî critic'a cea noua. „Aducundune aminte sî fiendu convinsi despre ace'a, că progresulu scientieloru „sî latirea invetiaturiloru celoru bune basericei sî pontificatului i servescu spre „marire, Ne amu tienutu de datorintia a pretinî scientiele sî a dá impulsu la „cultivarea loru. In acést'a Ne a intaritu cugetulu, că sî baseric'a sî caracterulu „tempului nostru cu deosebire dela cleru poftesce un'a scientia eminenta sî „multilaterala, pentru că se pota intèmpinâ atacurile unei scientie false „indreptate nunumai in contr'a credintiei, ci sî in contr'a fundamentului „aceleia sî in contra tuturoru principiiloru sociali sî morali. Afora de ace'a „a fostu de lipsa a dá de mintiuna acus'a ace'a vechia sî nedrepta, ce sî „astâdi se repetiesce in fia care dî, că baseric'a ar' fi inimica scientiei „sî progresului“.

Ceva relativu la cestiunea serbatoriloru.

„Revist'a catolica“ in un'a dare de sèma despre sinodulu protopopescu din tractulu Seimiloru, dieces'a Gherlei tienutu in baseric'a gr.-cat. din Cecerlâu la 26 Octobre 1885, amintesce, că in sinodulu acest'a s'a adusu sî conclusulu, „că Veneratulu Ordinariatu diecesanu se fia rogatu a comunicá clerului sî

poporului diecesanu din anu in anu list'a serbatoriloru legate, cá acele se se pota celebrá in uniformitate in intréga dieces'a".

Ce ar fi mai de doritu decâtu una atare uniformitate, si inca nunumai in ambitulu unei singure diecese, ci in intréga provinci'a nostra basericésca gr.-cat. romana de Alb'a-Jul'i'a? Cátu este de frumosu, cându se intempla in unii ani, de tote confesiunile crestine au de odata serbatorile cele schimbatiuse! Cu câtu ar fi mai frumosu, cându intréga provinci'a nostra basericésca ar poté ajunge la una uniformitate perfecta in privinti'a acést'a. Dorere inse, cá la un'a atare uniformitata dupa parerea nostra nu este sperantia se potemu ajunge curundu. Si caus'a jace in impregiurarile, in cari ne aflamu noi Romanii uniti.

In Transilvani'a si in mai tota Ungari'a noi traimu laolalta cu Romanii gr.-orientali, si inca nunumai mestecati in unulu si acelasi tienutu, ci forte de multe ori chiaru si in un'a si acé'asi comuna, si nu arare ori chiaru si in aceasi familia. Traindu atátu de amestecati la olalta, este lucru tare naturalu, ma unu ce cerutu de prudinti'a pastoralá, cá in cele rituali se nu fia divergintia între eli si noi, cá astu-feliu poporulu gr.-orientalu se nu se instraineze dela sant'a Unire. Se nutresce dorere, sufletulu lui cu destule acuse nedrepte si prejudetie asupr'a bisericeii nostre, cá si cum ace'a nu ar fi biserica romanésca cá a loru. Pentru-ce prin abatere dela ritulu si usantieile orientali, incátu acele nu suntu contrarie credintiei catolice, sé-i damu ansa a tiené tote acusele si prejudetiele aceste de adeverate?

Basati pre principiulu acest'a pastoralu noi nu amu voitu si nu voimu cu nice unu pretiu se primimu calendariulu celu nou in serbatori, desi l'amu primitu mai in tote afacerile administrative. Si credemu, cá inainte de greco-orientali nu-lu vomu primí nice noi, căce prin asia ceva amu dá numai ansa la greco-orientali, se ne acuse, cá ne amu latinutu cu totulu si poporulu se se instraineze mai taré inca de S. Unire.

Mai grea inca decâtu cu calendariulu este pusetiunea nostra facia cu serbatorile. Baseric'a orientala are mai multe serbatori decâtu tote confesiunile crestine. Se vede si din impregiurarea acést'a, cum in viet'i'a si desvoltarea bisericeii orientali a prevalatu totu de a un'a elementulu celu misticu preste celu practic. Ma nunumai atát'a, ci la orientali pana in dñu'a de astadi nu este ficsatu nicairi numerulu serbatoriloru, in cari se fia opritu lucrulu servilu, cum este acést'a in baseric'a apusana. Deca ia omulu orologeriulu seau mineiulu in mana, afla cá suntu dile, in cari calugarii capeta deslegare de vinu si de untu de lemnu, in cari capeta deslegare de pesce, si in cari capeta deslegare la tote. Nicairi inse nu afla, cumcá cari suntu serbatoriele asia numite: *festu fori*, cá poporulu credintiosu se scia, in cari dile este ertatu a lucrá, si in cari nu. De ací urméza, cá prin câte unu locu tienu unele, pre cari pre aire nu le tienu, pre câte unu locu tienu mai multe, prin altele mai pucine, cum pote omulu se observe in Ardealu mai cu sema

pre la margini, unde se tienu de comunu mai multe serbatori, decâtu pre aire. Deca despre Grecii desbinati se pote si astadi dice, cumcà *sine lege vagantur*, atunci cu privire la serbatori de securu, cà se pote dice.

Vrendu nevrendu suntemu in urm'a acestor'a necessitati a tolerá tienerea unoru serbatori prin unele tienuturi seau comune din singurulu motivu, cà acele le tienu si greco-orientalii. Poporulu dela sate nu precepe multu din deosebiriile dogmatice intre baseric'a nostra si intre cea greco-orientala. Elu pune mai multu pondu pre lucrurile din afora, cum suntu p. e. serbatorile. De unde s'ar scandalisá nu pucinu, deca preotínea nostra in ver unu tienntu seau in ver una comuna, unde locuesce amestecatu cu greco-orientalii, l'ar oprí cá se nu tiena serbatorile, ce le tienu acestia. Câta imputatare nu ar trebui se auda baseric'a nostra dela poporulu dela sate, cà i se strica datinile si altele mai multe. Éra greco-orientalii aru avé ocasiune a inculpá baseric'a nostra inaintea poporului si alu nostru si alu loru, cà ea voieste se abata pre Romani dela religiunea stramosiésca, càce inaintea poporului serbatorile, posturile si alte lucruri de genulu acest'a forméza essenti'a religiunei.

Din cari cause trebuimu se fimu tare prudenti in privinti'a serbatoriloru, si in progresulu nostru in direptiunea acést'a trebue se consideramu totu de a una in prim'a linia impregiurarile locali, cá nu cumva se stricamu mai multu. Unde nu suntu gr.-orientalii cá p. e. in Satnariu si Maramuresiu, seau unde insisi gr.-orientalii au parasitu unele serbatori, seau unde le voru parasí in venitoriu, acolo este lucrulu mai usioru. Unde inse suntu impregiurarile cá in cele mai multe tienuturi si comune din Transilvani'a si Banatu, acoló dupa parerea nostra, trebue se consideramu, nu atât'a ce ar fi frumosu teoretice, ci ce este practicu pentru popularitatea basericei nostre.

Laudele Santului Paulu.

III.

Motto: »Atunci dise Spiritulu Santu catra eli: alegetimi mie
»pre Saulu si pre Barnab'a spre lucrulu, spre care i am
»chiamatu.« *fapt. Ap. 13, 4.*

Deca ochii nostri nu aru fi asia debili, si deca semtirile nostre nu ni ar' insielá asia de multe ori aretandune lucrurile cele mai mari ale lumei acesteia chiaru din contra la ace'a ce suntu si cum suntu ele in adeveru; deca ni ar' concede Ddieu pre unu minutu privirile angeriloru, si deca inarmati cu ele amu stá inaintea sistemului sorelui nostru, ce prospectu frumosu ni s'ar' presentá inaintea ochiloru! Vedereamu noi atunci sorele cu oceanulu lui celu mare de focu si de lumina standu in midilocu si efulgurandu si imprasciandu in tote partile radiele de caldura si lumina, éra planetii laolalta cu pamentulu nostru rotandu si amblandu in giurulu lui cá copiii in jurulu mamei loru. Amu vedé atunci, cum sorele i luminéza si incaldiesce pre toti, si cum poterea emanata din elu le desemna calea la toti, si-lu tiene

pre unulu fie-care in giurulu seu la loculu seu. O atunci in faci'a unui prospectu ascunsu pentru totu de a un'a ochiloru nostri pana suntemu in trupu, cu cã bucurie amu esclamá noi: *mare esti tu Dne, si minunate suntu lucrurile tale, si nice unu cuventu nu este de ajunsu spre laud'a minuniloru tale!* Si eta prospectulu acest'a ni-lu oferesce noue S. Paulu. Mare a fostu chiamarea Slui Paulu cá omu, mare cá penitente, mare cá filosofu, mare cá martiru, inse mai mai mare cá tote a fostu chiamarea lui cá Apostolu. Darulu Apostoliei a fostu acel'a, care a versatu mare de lumina si splendore preste tote celelalte, precum versa sorele preste planetii sei. Darulu Apostoliei a fostu acel'a, in giurulu caruia s'au invertitu tote celelalte, cá in giurulu sorelui loru comunu. Darulu Apostoliei a fostu acel'a, care l'a incoronatu pre S. Paulu cu laurulu nemoriei, si prin ace'a a facutu, cá noi astãdi admirandu pre marele Apostolu alu lumii, se potemu de odata admirá unu omu mare, unu penitente adeveratu, unu filosofu profundu si unu martiru triumfatoriu!

Se vedemu dara pre S. Paulu in centrulu chiamarei lui, in **darulu Apostoliei**.

„*Domne 5 talanti mi ai datu, éta am agonisitu cu eli alti 5 talanti!*“, cu aceste cuvinte a intempnatu servitoriulu celu bunu pre Dlu seu, candu dupa multu tempu s'a reintorsu éراسi din tiera departata! Si fora voia ne vine la unulu fie-care in minte candu audimu cuvintele aceste, cá între Apostoli S. Paulu a fostu singuru, cáre a capetatu 5 talanti. Privilegiile cele mari ale nascerei lui, geniulu lui celu mare, eruditiunea lui cea estinsa si calitatile cele multe si stralucite ale lui, insedaru le vomu cercá la ori si care dintre celi 12 Apostoli. Vomu gasi între aceia ce e dreptu, pre Petru, principele loru, pre Joanu Apostolulu iubirei, pre Mateiu Evangelistulu si pre Simeonu celu zelosu, inse in nice unulu nu vomu aflá pre Paulu celu infrumsetiatu cu atâte daruri, câtu i intunecá pre toti celilalti. Pre dreptulu a si asteptatu D.dieu dela elu singuru între toti celilalti, ca se mai agonisesca si alti cincii talanti. Si in adeveru, cá elu a si castigatu nunumai cincii talanti, ci diece, ma potemu dice, cá nenumarati alti 5 talanti, deora-ce dupa unu lucru de 30 de ani, candu a depusu in Rom'a diosu darulu Apostoliei pentru totu de a un'a, si a imbracatu vesmentulu celu rositu de sange alu martiriului, atunci in tota lumea pre tempulu acel'a cunoscuta, dela Ctesifonu in resaritu si pana la marginea apusului se afláu dejá fii de ai Evangeliului nascuti prin cuventulu lui, asia câtu intindiendu manile si aretandu preste totu pamentulu cunoscutu ar' fi potutu dice plinu de mangaiare cu profetulu legii vechi: „*éta eu si pruncii, cari mi i a datu mie Dlu!*“.

Si ore pentru ce a fostu sementi'a aruncata de densulu atátu de binecuventata? Mantuitoriulu fiendu pre pamentu a fostu dísu Apostoliloru sei: „*celu ce vré se vina dupa mine, se se lapede de sine, si se vina dupa mine*“. Prin acést'a le a aretatu elu loru, cá deca cinev'a voiesce se fia

Apostolului lui, atunci se rumpă și se arunce diosu toate legaturile cu lumea acéști'a, atunci că nesce atleti se se desbrace de totu ce e lumescu, și i pote impedeacă în calea cea grea și în lupt'a cea amara a Apostoliei. Precum pre mare la intemplantare de naufragiu, trebuie se arunce omulu diosu de pre sine totu ce l'ar impedeacă în calea cea grea, ce va avé de a o percurge pre mare fora corabia aruncatu în susu și în diosu de puterea undeloru, chiaru asia trebuie se se desbrace și Apostolulu de totu ce este pamentescu și supusu greutatei, că nu cumv'a pornindu pre marea Apostolfei sub greutatea loru se se cufunde. Și nice acéști'a nu este destulu. Și unu caletoriu, cându pornesce în tiera departata, aduce mai antaiu sacrificiu lui D.dieu, că scutul lui se-lu conduca și reconduca indereptu. Pentru unu Apostolu inse nice atât'a nu este destulu. Celu ce pornesce pre calea cea lunga a Apostolfei, inca trebuie se aduca inca înainte de pornire sacrificiu, inse sacrificiulu acest'a trebuie se fia elu insusi, și inca ardere de totu, în câtu omulu se pieră, și se se stingă cu totul, și se remana numai Apostolulu. Óre acum implinit'a S. Paulu recerinti'a acéști'a prima a Apostoliei fora de carea nimene nu pote fi Apostolu? De siguru că o a implinitu, și inca cum? Ce are omulu mai scumpu în lume, că pre ai sei, pre tatalu seu, pre mumasa, și pre frati sei? Decum a pornitu S. Paulu pre drumulu celu lungu și greu alu Apostolfei, pre acestia i a uitatu cu totul, nice de tatalu seu, nice de maica sa, nice de frati și nice de sororile sale mai multu nu-si mai aduce aminte, în câtu în cele 14 epistole pline de atate salutari tramise și indreptate atatoru omeni, nice unulu nu se mai amintesce, că si cum elu nu din omeni s'ar fi nascutu, ci norii l'ar' fi ploatu pre pamentu, și că si cum elu în lume ar' fi fostu unu pelerinulu în tiera straina. Saulu omulu cu toti ai sei a peritu cu totul, și a remasu numai Paulu Apostolulu singuru singurelu în valea plangerei. Pentru acéști'a a și binecuventatu Ddieu cu mana asia larga toate ostenelele lui. Mantuitoriulu nostru a fostu dîsu: *Aminu, Aminu dicu voue, celu ce va lasá pre tatalu seu și pre muma sa, și pre fi, frati și sororile sale pentru mine și pentru Evangeliu, acel'a insutitu va luá inca în véculu acest'a, insutitu atatia frati, sorori și fi va affá inca în lumea acéști'a. A lasatu S. Paulu pre toti ai sei pentru D.dieu și pentru Evangeliu, și éta inca în lumea acéști'a a aflatu elu sute și mii alti preste totu pamentulu, pre cari insusi i numesce: *fratii, și fi miei, pre cari acum ve nascu între doreri.**

Cine a cetitu ver odata lamentatiunfle dreptului Jobu pre patulu doreriloru și alu suferintieloru, fora că ochii se nu i fia picuratu lacrimi de mil'a lui? Cine n'a plansu audiendulu facundusi ventu și aeru în midiloculu doreriloru, cându tanguinduse striga: *„Pieră diu'a, în care m'am nascutu, și noptea, în carea sa dîsu: conceptus'a; că de me culcu, dicu, cându va fi diua, și de me scolu dicu, cându va fi nopte, și de ser'a pana demaneti'a, și de demaneti'a pana ser'a me implu de dorere“.* Și eta vietu'a unui apostolu nu este decatu patulu doreriloru dreptului Jobu. Ma inca și mai multu. Dreptulu nostru a

avutu de a se luptá numai cu dorerile trupului seu. Luptele unui Apostolu inse suntu nenumerate. Departarea locului nu trebue se-lu impedece lungimea seu scurtimea tempului nu trebue se-lu descuragéze, inimizii nu trebue se-lu infrice, lucrulu multu nu trebue se-lu ostenésca, asupririle nu trebue se-lu coplesiésca, neprimirea cuventului lui nu trebue se-lu faca se incete, nemultumirea nu trebue se-lu supere, saraci'a nu trebue se-lu faca se despereze, morbulu si dorerile nu trebue se-i líe speranti'a, si betranetiele se-lu domolésca, ci si atunci deca nu mai poté alt'a, celu puciuu cá S. Joanu Evangelistulu in continuu se dica celoru din giurulu seu: *τετρα αγαπητε αλληλους* = filoru iubitive unulu cu altulu! Se privimu acum pre S. Paulu! Europ'a, Asi'a si Afric'a, uscatulu si marea au fostu pentru elu cá un'a chilia micutia, in care si unu copilu micu ambla fora a se pierde, si fora nice un'a greutate sare din unu anghiu in altulu. Acum lu vedemu in Arabi'a, acum in Jerusalmu, acum in Siri'a, acum in Asi'a mica, acum in Achai'a, acum in Rom'a, dupa acea éراسi indaraptu, si apoi luandu drumulu acel'a, cá si cum trupulu lui ar' fi pierdutu greutatea si torporea ace'a, ce jace pre trupurile nostre pentru pecatulu celu de antaiu. Elu pre uscatu nu se ostenesce nice candu, éra pre mare nu aveá lipsa de ventu favorabilu, cá ventulu gratiei divine lu ajutá pre elu preste tote marile, éra pre uscatu lu recorieá si i aliná tote ostenelele. Éra candu erá vorb'a de predicarea cuventului d.dieescu, atunci deca ar' fi cerutu lips'a, trei dile ar' fi fostu in stare a predicá nemancatu si nebeutu, câtu la elu din litera in litera s'a implinitu dis'a Mantuitoriului, cá nu traiesce omulu numai cu pane, ci si cu cuventulu lui D.dieu. Argumentu despre acést'a este ce'a ce ne enaréza noue despre elu S. Luc'a in faptele Apostoliloru, unde dice, cá in Tro'a a vorbitu diu'a intréga in continuu si ser'a pana la mediulu noptei, candu apoi a adusu jerf'a de iubire, si apoi éراسi a vorbitu pana demaneti'a, candu a mai cadíutu díosu de ostenitu. Tote aceste inse disparu facia cu curagiulu lui neinvinu in faci'a mortei. De cate ori a fostu elu amenintiatu sub pedeps'a mortei, deca va mai cutezá a predicá, decate ori chiaru in vediulu mortei a predicatu cu mai multa potere! Se ne aducemu aminte numai de calatori'a lui spre Rom'a, candu in midiloculu tempestatei de mare, clatinduse mai in tote partile, si standu pre aci se se cufunde, S. Paulu chiaru atunci predicá celoru desperati cu foculu celu mai mare, cá si cum ar' fi fostu nu in midiloculu unui orcanu infioratoriu de mare, ci in unu campu verde sub ceriulu seninu, candu de linistea cea mare a aerului nice frundi'a nu se clatina. Se ne aducemu aminte, cum si in inchisore cu lantiulu de bratie nu a incetatu a predicá, ci a facutu din cel'a cea intunecosa a temnitiei amvonu si catedra pentru lumin'a Evangeliului. Ori si catu de mare se fia fostu pericolulu mortei, elu nu desperá nice odata, ci cautá in faci'a mortei, cá in faci'a unui solu alui D.dieu mangainduse pre sine insusi: „cá nimene nu-si viéza luisi, nice nu-si more luisi, cá de viamu Dlui viamu si de morímu Dlui morímu, deci dara au

de viam, au de morim, ai Dlui suntemu“. Astufeliu curagiulu lui de Apostolu nimene nu l'a potutu frange si nemic'a nu l'a potutu nemicí, si zelulu lui a trecutú cá prin focu prin tote periculele possibili ale lumei acesteia, fora cá baremu un'a singura data se cadia diosu. Numai astufeliu i a fostu lui cu potintia a semená Evangeliulu incependu din Jerusalimu si pana la marginea pamentului. Numai astufeliu i a fostu lui cu potintia a lucrá mai multu cá toti celilalti. Numai astufeliu i a fostu lui cu potintia a derimá paganismulu cu cuventulu, cá pre ruinele lui se redice Evangeliulu si a poté dice multumindu serbatoresce: „*bine cuventatu este D.dieulu nostru, care ni a datu noue invingere prin Dlu nostru Isusu Christosu*“. Asia a lucratu S. Paulu cá Apostolu cu cei 5 talanti, ce singuru i a primitu între celilalti Apostoli. Elu i a intorsu Dlui seu indoitu indaraptu, din care cauza a si audftu cuvintele Dlui seu: *bine servitoriu bumu si credintiosu preste pucine ai fostu, preste multe te voui pune, intra intru bucuriea Dlui teu!*

Inse zelulu singuru numai nu este de ajunsu in unu Apostolu. Elu este in stare de multe ori a derimá multu, inse nu si a edificá, deca nu este impreunatu si cu prudintia si intieptiune. Pentru ace'a le a disu Mantuitoriulu nostru Apostoliloru sei: „*éta eu ve tramitu pre voi, cá pre nesce miei in midiloculu lupiloru, deci fiti intiepti cá sierpii si nevicleni cá porumbii!*“. Zelulu ori si catu de mare, este numai unu trupu mortu, caruia deca i lipsesce intieptiunea, i lipsesce sufletulu, unu sore de ierna, care luminéza destulu de frumosu, inse nu si incaldiesce. Acum se privimu unu ce ne mai vediutu in S. Paulu! De cate ori nu se intempla in lume, de zelulu celu mai mare-lu vedemu alaturea cu neintieptiunea si neprudintia, ap'a si foculu consumanduse si nimicinduse unulu pre celulaltu, fora cá in urm'a loru se remana nice un'a urma. De cate ori nu se intempla, de ce'a ce ar' edificá zelulu, strica imprudintia inca dela inceputu, si ce'a ce se nasce este unu fetu fora de tempu, asia cátu nu scie omulu, cui se faca imputarea, escesului de zelu seau defectului de prudintia? Vasulu alegerei inse S. Paulu a trecutú si prin pericolulu acest'a, in care se pierdu atatia moritori, si nunumai a trecutú, ci inca a trecutú cu triumfu deplinu, cá si cum si inaintea lui cá si inaintea Mantuitoriului ar' fi mersu S. Joanu botezatoriulu strigandu: gatiti calile Dlui drepte faceti cararile lui! Zelulu lui de a predicá cá Apostolu a fostu asia de mare, cátu insusi a disu despre sine: „*vai mie deca nu voui predicá!*“, si cu tote aceste zelulu acest'a ori si cátu de mare, nu i a intunecatu nice odata ochii prudintiei si a intieptiunei celei adeverate, ci cu unu tactu admirabilu a sciutu totu de a un'a se-si acomodeze invetiatur'a s'a ascultatoriloru sei, cátu prunciloru graieá cá unu pruncu, barbatiloru cá unu barbatu, si betraniloru cá unu betranu. Corinteniloru celoru de curundu intorsi, celoru ce eráu copii inca in credintia le dice: *eu nu am potutu vorbí catra voi fratiloru cá si catra spirituali, ci cá si catra carnali. Cá la nesce minoreni in Chsu v'am datu voue lapte, cá se beti si nu mancare aspra, pentrucà nu*

poteati încă portá! Chiaru din contra a facutu elu cu Romanii din Rom'a, celi de multu increstinati, cari cá si nesce barbati in credintia eráu in stare a cuprinde si a intielege si invetiaturile cele mai inalte si mai grele ale religiunei crestine. Catra eli s'a adresatu cu epistol'a cea profunda catra Romani, in carea pentru antai'a data aparu in lume misteriele cele mai adenci ale religiunei crestine imbracate in vesmentulu filosofiei si a eruditiunei celei mai inalte, câtu S. Chrisostomu dice despre ea: cá dela inceputulu ei si pana la capetu S. Paulu apare in simplicitatea lui Isocrate, in sublimitatea lui Demosthene, in majestatea lui Tucidide, si in demnitatea lui Plato, cá si cum totu ce a produsu Greci'a ver odata frumosu si admirabilu, ar' fi voitu de odata a imbracă vestimentulu crucei. Éra in urma canda a voitu se dé invetiaturi lui Titu si Timoteu, invetiaturi cá unu pastoriu betranu, atunci tote cuvintele lui respira repausulu si recél'a suverana a unui betranu, ce a trecutu prin tote undele vietiei, si desi erá inca numai in anii cei mai frumosi ai barbatiei, totusi in cuvintele lui se vede dejá capulu albitu de betranetie si esperintia, ce se pléca spre mormentu.

Nunumai intre Apostoli, dara chiaru si intre toti omenii ce ni i amintesc istori'a, raru, ma forte raru este acel'a, care se fia dispusu ver odata de un'a elocintia asia curgutoria, frumoasa si rapitoria cá S. Paulu. Candu lasa elu cuvintelor sale cursu liberu, atunci prin ideile cele mai inalte se redicá de multe ori cá paserile ceriului pana la celu mai inaltu gradu alu oratoriei, sub impresiunea careia inim'a omenésca se topieá cá cer'a, câtu luá pre ascultatorii sei pre bratiile sale, si cá pre unu copilu, ce dorme, lu mutá deodata din paganismu la Evangeliu. Pentru ace'a ne si spune elu, cá filosofii paganiloru diceáu despre elu, cá aspectulu lui nu este de locu impunetoriu, inse cuventulu lui este puternicu preste mesura. Pre langa tote aceste inse elu nu faceá usu imprudentu de darulu acest'a frumosu alu elocintiei, dupa care ambla atatia nechiamati, decátu atunci, candu cereá lips'a adeverata a ascultatoriloru sei, amesuratu cuvintelor Mantuitoriuului: „*nu aruncati margaritariile caniloru!*“ nu folositi fora de cale darurile ce le ati primitu! Candu a predicatu elu mai antaiu in Corintu, atunci a predicatu simplu, fora de nice una infrumsetiare, precum insusi dice: „*cuventulu meu si predicarea mea nu a statu in cuvinte convingatorie de ale intiepleptiunei omenesci*“. Inse dupa elu a venitu in Corintu Apollo, barbatulu celu facundu, si a predicatu Corinteniloru cu un'a frumsetia oratorica cá unu alu doile Demostene. Atunci Corinteni celi culti au inceputu a se lepadá de S. Paulu, si a-i imputá, cá elu a predicatu prea simplu, si cá nu e oratoru cá Apollo. Auctoritatea si vedi'a lui de Apostolu erá acum in periculu. Ma insasi mantuirea sufletelor Corinteniloru erá acum periclitata, cá eli prin acést'a incepuseru cá paganii a pune pondu mai multu pre form'a cea frumoasa a vorbirei, decatu pre invetiatur'a cea mantuitoria a Evangeliului. Pentru ace'a luá acum S. Paulu, oratoriulu celu mare, condeiulu in mana, si scrise Corinteniloru a dou'a ora,

inse cu unu asia aventu oratoricu, si cu un'a asia mare elocintia, câtu pre Apollo cu oratorî'a lui Pa intunecatu cu totulu, si Corinteni mai multu nu i au mai imputatu, câ vorbesce prea simplu, si de elu mai multu nu s'au mai despartitu. Nu o a facutu elu acést'a, pentru cá se-si espuna Corinteniloru spre admirare darulu seu celu frumosu alu elocintiei, ci numai pentrucă legandui de sine se-i intarésca in credintî'a, in care eráu înca tineri. Precum la inceputu numai pentru intarirea loru in credintia si a lasatu vorbirea in sferele inferioare ale cuventului, asia acum totu pentru aceasi intarire in credintia si a imbracatu vorbirea in purpur'a cea eleganta a oratoriei, si cu amendoue a facutu din Corinteni fii sei cei iubiti in Evangeliu.

Evangeliiulu, ce-lu predica eu, dice elu, *este Judeiloru scandalu, era paganiloru nebulnia*. Si in adeveru, câ asia a si fostu. Cá unu arbore ce-lu bate ventulu de tote partile a fostu la inceputu invetiatur'a Evangeliului in lume. Judeii-lu atacáu de un'a parte, cá pre unu scandalu, éra paganii de alta parte cá pre un'a nebulnia, si elu singuru pre lume nu se poteá basá pre nimene, decâtu singuru numai pre Ddieu. In un'a astu féliu de pusetiune, câta prudintia si intieptiune nu se potesce dela unu Apostolu, si inca dela unu Apostolu, ce aveá se percurga predicandu mai lumea intréga cá S. Paulu. Si in' adeveru, este de admiratu, cu câta intieptiune s'a portatu elu totu de a un'a facia cu debilitatile omenesci, cá nu cumva pentru unu lucru pucinu si de nemicu se-i pierda pre aceia, pre cari, precum dice elu, i a nascutu intre atate doreri. Judeii eráu tare legati de taiarea impregiuru, cá de unu lucru, in care traiseru, si lu practisaseru sute de ani, si de care numai cu greu se poteáu despartí. Din caus'a acést'a desi insusi elu a invetiatu, câ in Chs. nice taiarea impregiuru, nice netaiarea impregiuru nu folosesc nemic'a, totusi cá nu cumva se scandaliseze pre Jidovi, a concesu cá Timoteu, care erá de diumetate Jidovu, se se taia impregiuru, inse nu i a concesu nice odata lui Titu, care nu erá de locu Jidovu, si nice nu aveá se predice intre Jidovi. Candu predicá Jidoviloru, atunci argumintele le scoteá totu de a un'a din Testamentulu Vechiu, care erá prea bine cunoscutu Jidoviloru. Dovada despre acést'a este epistol'a lui catra Evrei. Din contra candu predicá paganiloru, atunci se provocá la insusi filosofii paganiloru. Dovada despre acést'a este insusi vorbirea lui din Aten'a, si asia cá unu adeveratu magistru alu instructiunei, cá unu adeveratu Parinte alu filoru sei, si indreptá totu de a un'a conversarea sa astufeliu, cá pre nice unulu se nu-lu instraineze, si pre toti se-i dobandésca.

Zelulu si intieptiunea inse trebuescu se fia totu de a un'a impreunate cu iubire. Numai atunci este Apostolulu un'a adeverata imagine a Mantuitoriului lumei, numai atunci este Apostolulu semenatoriulu adeveratu, ce in sperantia tare si firma si semena sementi'a sa. Nu darulu Apostoliei, ci de aru avé cineva ori si ce daruri, deca acele nu suntu impreunate cu iubire, atunci nemicu nu folosescu, precum insusi s. nostru Apostolu dice: „câ de asi grat in

limbile omeniloru si a angeriloru, éra iubire nu am, m'am facutu arama sunatoria si cimvalu resunatoriu". Si S. nostru Apostolu ce'a ce a disu, ace'a a si facutu. Elu striga Corinteniloru, „cà nu numai tote ale miele, ci si pre mine insumi me jefescu pentru voi!", éra Jidoviloru le dice: „dorescu se fiu anatema pentru voi fratii miei". Au este cu potintia între omeni un'a iubire mai mare cá acést'a? Potemu dice cu totu dreptulu, cá celu ce a imitatu mai antain pre Mantuitoriulu nostru, pre pastoriulu celu bunu, care si sufletulu seu si-lu pune pentru oile sale, este S. Paulu, éra elu siesi consciu despre un'a iubire asia mare facia cu toti omenii, a potutu dice despre sine cu totu dreptulu: „cà eu m'am restignitu lumei, si lumea mie".

Se ne punemu acum cu totii inainte pre S. Paulu, toti, atâtu celi ce suntemu dejà in statulu celu santu alu preotiei, catu si celi ce detienenduve numai in tinda ve pregatiti spre ace'a. Se ne intrebamu celi de antâiu, óre imitatamu noi intru tote pre marele Apostolu, éra cei ce ve pregatiti, óre facutati totu spre a-lu poté óre canduva imitá precum se cuvine. Si unii si altii de siguru cá vomu respunde, cá suntemu departe, tare departe de a fi facutu ce'a, ce amu fi trebuitu se facemu. Se meditamu dara pucinu asupra departarei nostre cu voi'a de unu prototipu asia mare cá S. Paulu, cá ace'a de siguru cá ne va folosi, cá deca in trecutu nu am facutu, atunci celu pucinu se facemu in venitoriu.

Deci Dómne Domnedieuulu meu! Tu mi ai pusu mie unu esemplu atatu de frumosu de imitatu in chiamarea mea, pre marele Apostolu alu lumei, si eu chiaru din contra am imitatu pre omulu pecatului si alu perirei. Éta din midiloculu pecateloru si a neglijintiei miele mi intindu bratiile la tine. Nu me lasá Ddieulu meu, cá numai tu poti se-mi ajuti. Da credintia lacrimeloru miele, si mi ajuta cu darulu teu, cá vedindu, câtu de tare m'am departatu eu de esemplulu, ce mi-lu ai pusu tu inainte, de marele Apostolu alu gintiloru, se mi se infranga inim'a de parere de reu, se dobandescu dela tine iertatiune, si in venitoriu se potu avé inaintea ochiloru pre acel'a, pre care mi l'ai pusu tu de prototipu si indreptariu. Aminu.

Mai pre urma inferirea copiiloru ilegítimi in matricul'a botezatiloru.

La reflesiunea subscrisului referitoria la articulu aparutu sub acestu titulu in numerulu 4 alu Foiei basericesci, in numerulu 5 D-nulu autoriu alu articulu citatu a binevoitu a face contrareflesiuni. Mi pare reu, cá prin aceste contrareflesiuni me aflu necesitatu a face éراسi unele observatiuni in acést'a cestiune, altcum destulu de chiara.

Nu s'a esceptionatu din partea nostra contienutulu acelui articulu, si nice insusi titulu; ci încátu s'a disu la fine, cá preotulu observandu acele prescise „nice altor'u nu li va causá nice odata nice una neplacere, si nice siesi",

am aflatu de lipsa a mai adauge ceva, pentru-cá apoi cu tota conscienti'a se se pota face acést'a conclusiune.

Ace'a e acuma intrebarea, cá óre fost'a de lipsa cá se se adauga la acelu articulu si dispusetiunea legii civile, cuprinsa in §. 60 a articolului de lege XL din 1879, ori ba? D. autoriu dŕee cá nu, — pentru-cá dupa parerea D-Sale unu preotu catolicu nice cându nu pote veni in colisiune cu § citatu. *Noi sustienemu contrariulu; Si déca sta acést'a, urméza de sine, cá titulu articulu aceluia cu conclusiunea citata, in acestu casu — a fostu aieeva lucru esentialu.* Avemu se demustramu. Pentru de a poté ilustrá intrebarea atragemu atentiunea D. autoriu la casulu practicun espusu in reflexiunea nóstra. Una casatoria micsta se desface prin forulu acatolicu, éra prin forulu catolicu se sustiene validitatea casatoriei; partea acatolica acum póte pasí la alta casatoria *inca si cu persóna catolica*, care casatoria dupa legile statului este valida, nu este inse valida conformu principialoru basericeei catolice. Din acést'a casatoria valida din punctu de vedere alu statului se nasce unu copilu de secsulu partiei catolice, care conformu legiloru statului are se-lu boteze si inferésca in matricula preotulu catolicu. Si apoi aci e destulu de evidenta eventualitatea colisiunei. Cáci preotulu catolicu seau lu- va inscrie pe acelu copilu in matricula de legiuitu, si atunci vatama principale basericeei sale, seau lu- va inscrie de nelegiuitu, si in acestu casu va avé se suferé pedéps'a dictata prin § citatu. Cáci ace'a nice unu preotu catolicu, consciu de chiamarea sa nu o va face — si nice o pote face —, cá in casulu acest'a se denége administrarea sacramentulu S. Botezu. D. autoriu cându dŕee, cá acestu casu practice nu pote se obvina nice odata, este in ratacire; si noi lu- asiguramu, cá nu numai posibilitatea unui atare casu nu este eschisa, ci de facto sunt, si déca vá pófti, suntemu gata a-i aratá atari casuri concrete destule.

Altu casu. §. 1. a articolului de lege LIII. din 1868 da libertate fia-carui cive, cá pre langa formalitatile prescrise acolo, se pota trece la alta confesiune crestina prin urmare si preotulu catolicu. Preotulu catolicu apostatându pote incheiá casatoria si cu persona catolica inaintea preotulu acatolicu, — care casatoria in intielesulu § 11 a acelei legi este valida —. Copilele nascute din acésta casatoria valida dupa legile statului botezandu-le preotulu catolicu si inferindu-le in matricula asisderea fora indoiéla pote se vina in colisiune cu § desucitatu.

Inca unu casu. Una casatoria pura acatolica p. e. ev.-reformata, care baseric'a catolica o considera de valida si prin urmare indisolubila, se pote desface (in Transilvani'a prin forulu confesinnei, in Ungari'a prin forulu civilu in intielesulu § 2 a articolului de lege XLVIII din 1868) din motive, care baseric'a catolica nu le considera suficiente; fia-care parte va poté trece la casatoria valida si cu persóna catolica dupa § 11 a art. de lege LIII citatu. Acum preotulu catolicu inferindu in matricula copii nascuti din aceste casatorii de secsulu partiei catolice, déca va ignorá § 60 amintitu si modulu de a pnrcede in asemenea casuri de siguru se va espune pericolulu de a fi pedepsitu.

Deci pote fi convinsu D. autoriu, că nu a lucratu bine, cându — tractându despre inferirea copiiloru nelegiuiti in matricula — n'a luatu in drepta consideratiune si § 60 a articolului de lege XL din 1879, din acelu motivu, „că preotulu catolicu nice cându nu pote veni in colisiune cu elu“.

Dr Juliu Simon.

Ni pare tare bine, că Domnulu observante prin acést'a ni a datu ocaziune, că casurile aduse de densulu se le luamu la un'a cercetare rigorósa din punctu de vedere civilu si basericescu, si prin acést'a se espunemu si principiulu, dupa care suntu a se judecá atari casuri analoge.

Dice adeca D. observante, cumcă „un'a casatoria micsta se desface prin forulu acatolicu, éra prin forulu catolicu se sustiene validitatea casatoriei; partea acatolica acum pote pasi la alta casatoria *inca si cu una persóna catolica*, care casatoria dupa legile statului este valida, nu este inse valida conformu principiiloru basericeei catolice“. Prin aceste D. observante voiesce se dica, că statulu recunoscce de valida una atare casatoria nunumai încátu ea atinge pre partea acatolica, ci si încátu atinge pre partea catolica. Intrebamu inse, că dupa cari legi ale statului este valida una atare casatoria si pentru partea catolica? Dupa legile statului suntu valide casatoriile recunoscute de confesiunile respectiviloru casatoriti. De aci inse de sene urméza, că dupa legile statului un'a casatoria micsta atunci este perfectu valida, cându e recunoscuta de confesiunile ambiloru casatoriti. Deca statulu ar recunoscce de valida in tota privinti'a si pentru partea catolica casatori'a amintita de D. observante, atunci ore firear dreptu facia cu tote confesiunile dupa principiulu enunçiatu de densulu in observarea prima? De securu că nu! Ci ce ar face? Statulu s'ar identificá cu confesiunea unui dintre conjugii, in casulu acést'a cu cea acatolica, că si cum ar dice: eu recunosc cu numai cea ce a facutu confesiunea acatolica, si pre cea catolica o ignorezu cu totul. Ma statulu si ar veni in contradicere cu sine insusi. Căce deoparte dice: in principiu eu recunosc de valide si nevalide casatoriile dechiarate de atari decatra confesiuni; éra de alta parte cându e se aplice principiulu acést'a la casulu adusu de D. observante, ar dice totu acél'asi statulu: eu cu tote aceste recunosc de valida un'a casatoria dechiarata de nevalida de baseric'a catolica. Ore pote fi statulu atâtu de neconsecentu? Nu credemu! Si deca nu credemu, atunci nu credemu nice ace'a, că in casulu acést'a unu preotu catolicu pote veni in conflictu cu paragrafulu desu amintitu.

Se mergemu inse mai departe, si se ne intrebamu, că ore pre cale legala se inchia un'a atare casatoria, că ace'a din casulu adusu de D. observante? Inaintea unui preotu catolicu de buna sema că nu se pote inchia, căci nice unu preotu catolicu nu va binecuventá un'a casatoria cu impedimentulu legaturei. Trebuie se se inchiaia asia dara inaintea unui preotu acatolicu. Preotului acatolicu inse nu i este iertatu se-i cunune, pana-ce partea catolica nu va aduce documentu dela preotulu catolicu despre strigarile facute, precum

si despre ace'a, că pre partea ei nu subverséza nice unu impedimentu. Acum ce preotu catolicu va poté dá cu conscientia curata documentu unei atari persone, cumcà este libera de a poté trece la alta casatoria, cându scie, că ea este irretita cu impedimentulu legaturei? Concedemu, că suntu preoti, cari facu lucrulu acest'a, uitandu cu totulu de legile basericeei. Pre aceia inse nu este iertatu a-i aduce de esemplu, spre a aretá, că dupa legile statului se pote inchiá un'a casatoria valida intre un'a persona acatolica si un'a catolica irretita cu unu impedimentu derimatoriu de casatoria. Nu casuri de aceste ilegale suntu datorie de tonu, ci principiile si deductiunile logice din principie.

Ce se vede asia dara din tote casurile aduse de D. observante — cele-alte doue totu dupa aceste principie suntu de a se judecá —, cá se arete possibilitatea collisiunei unui preotu catolicu cu paragrafulu civilu desu amintitu? De securu numai ace'a, că baseric'a catolica deca asia ar stá lucrulu, cum dice densulu, este silita se tréca in tote casurile aceste pre sub furcile caudine? Legile matrimoniali a tuturoru celorlalte cofesiuni le respectéza statulu in casatoriile micste, ba fiendu-cà recunosece dupa D. observante totu-de-a-un'a casatoriile inchiate dupa legile loru, se si identifica cu ele. Biet'a baserica catolica inse, care nu pretinde decátu aplicarea si recunoscerea legiloru ei numai relativu la partea catolica, este silita se taca, si se se uíte, cum statulu, care dice, că e dreptu facia cu tote confesiunile, in casatoriile micste se dechiara totu-de-aun'a pentru confesiunile acatolice. Statulu judeca validitatea casatoriiloru dupa legile confesiunei respectiviloru conjugi, numai cându este vorb'a de casatori'a micsta a unui catolicu, atunci casatori'a acestuia o judeca dupa legile unei confesiuni straine, căce pre bas'a legiloru acestora dechiara de valida si casatori'a partei catolice. Si totusi baseric'a dupa dorinti'a densului trebuie se amble a cautá unu *modus vivendi*, cá se nu vena in conflictu cu statulu, fiendcà nu pretinde decátu cea ce au alte confesiuni, si ce insusi elu dice, că le da la tote in una forma.

Noi opinamu inse, că acést'a este numai parerea Domnului observante. Cându forururile civili ar trebui se aplice paragrafulu din cestiune la unu casu coneretu, atunci credemu, că ar fi cu multu mai blande facia cu baseric'a catolica, si eo ipso si mai drepte, si ce'a ce concedu altoru confesiuni nu ar denegá nice ei. Căce ore nu ar fi ace'a nedreptate, cându pre calea acést'a statulu ar condamnă unu ministru catolicu, pentru-cà elu in una casatoria micsta pre partea catolica casatorita cu unu impedimentu derimatoriu nu o considera legata cu casatoria valida, pre ministrulu acatolicu inse nu l'ar' condamnă de locu, pentru-cà s'a amestecat in poporulu altei basericeei si a cununatu una persona, care dupa legile basericeei ei nu pote fi cununata? Au cându ar fi, cum dice D. observante, nu i vene ori si cui in minte fabul'a cu lupulu si cu mielulu? Profeseze acatolicii si emancipatii principie de aceste. Noi inse cá preoti si ministrii ai basericeei catolice sustienemu, că statulu

deca voiesce se fia dreptu — si insusi D. observante a sustienutu acést'a — nu pote se pedepsesca nice odata pre unu preotu catolicu, pentru-cà nu recunoscce de valida casatori'a unei persoane catolice cununate nu numai de unu preotu acatolicu, care la noi se pote intemplá, fora cá se suferc ceva validitatea casatoriei, ci espresu in contr'a legiloru basericeei catolice, pre cari statulu chiaru asia le recunoscce cá si pre cele acatolice.

Pana cându cineva este membru alu basericeei, pana atunci trebue se se supuna legiloru ei. Si in casurile de casatoria statulu insusi díce apriatu, cá trebue se se supuna legiloru acestor'a, déca voiesce, cá casatori'a lui se fia recunoscuta si de statu. Si totusi in una casatoria micsta statulu se iaie in aperare pre celu ce despretiuesce formalu si pre facia legile aceste, si se pedepsésca pre preotulu catolicu, pentru-cà pretinde supunerea la legile aceste demandata si de statu in causele de casatoria, si deca nu se supune, atunci i aplica consecintiele. Ni se pare, cá D. observante pretinde mai multu chiaru si decátu pretinde statulu.

Unu casu analogu avemu in despartirile de casatoria. Legea civila pretinde, cá in atari cause se aduca sentintia forulu unei confesiuni pentru una parte, si apoi forulu celeilalte confesiuni pentru cealalta parte. Sentinti'a unei confesiuni inse are putere de dreptu numai pentru partea ce profeséza ace'a confesiune, si nu si pentru cealalta parte, ce profeséza alta confesiune. *Regula juris* díce: *Nihil tam naturale est, quam unumquodque eo modo dissolvi, quo colligatum est.* De aci de sine urméza, cá deca dupa legile statului sentinti'a de divortiu in una casatoria micsta adusa de una confesiune are valere numai pentru partea apartienatoria acelei confesiuni, atunci si contragerea casatoriei dupa legile unei confesiuni nu pote avé valere inaintea statului decátu pentru partea, ce profeséza ace'a confesiune. Cealalta trebue se se acomodeze legiloru confesiunii ei. Ma nice una confesiune si prin urmare nice statulu nu pretinde, cá unulu de alta confesiune se se acomodeze legiloru unei confesiuni straine. Si totusi D. observante sustiene, cá statulu are dreptu a pretinde asia ceva, cãce „*tertium non datur*“. Asia ceva nu credemu, cá ar pretinde chiaru nice acatolicii calvini seau luterani.

Se punemu inse casulu, cá in un'a atare casetoria micsta contrasa inaintea preotului acatolicu, in care partea catolica este irretita cu unu impedimentu derimatoriu, conjugii nepotendu traí laolalta, voiescu se se despartia, si din intemplare chiaru partea acatolica pasiesce cá actoru. *Regula juris* díce: *actor sequitur forum incti.* Prin urmare partea acatolica va acúsá pre partea catolica la forulu catolicu.

Forulu catolicu din caus'a impedimentului amintitu dechiara casatori'a de invalida si statulu o recunoscce de asemene dupa acsiom'a lui, cá recunoscce ce recunoscce baseric'a. Ce a facutu inse baseric'a catolica prin acést'a? Nemicu alta decátu ce a facutu, cându s'a contrasatu casatori'a. Atunci o a dechiaratu casatori'a de nevalida pentru partea catolica. Si acum éra aceasi face. Si totusi

atunci preotulu catolicu resonandu cu D. observante a fostu pe dreptulu pedepsitu cu 300 fl. si inchisu pana la una luna, si acum nu. Multu mai rezonabilu ar fi, deca statulu fiindu de parere D-lui observante — ce'a ce nu credemu — ar pretinde, că dupa-ce casatori'a s'a inchiatu si pentru partea catolica dupa legile acatolice, si asia elu o a recunoscutu de valida si pentru partea catolica, asia si despartirea totu dupa acelesi legi se se intemple, si forulu catolicu se nu mai fia intrebatu. Nu ni este inse cunoscutu se existe una atare lege. Deca inse nu existe una atare lege, atunci de securu nu existe nice legea, că statulu recunosce valida casatori'a unei persoane catolice inchiata in contr'a legiloru basericei sale dupa legile altei confesiuni.

Se pote intemplá si se intempla, de se ataca legitimitatea seu i se sustiene illegitimitatea cuiva din motive, ce nu atingu de locu validitatea seu nevaliditatea casatoriei si nici nu cadu in competinta'a basericei ci in a statului. Deca in unu atare casu prin forurile judecatoresci civili se aduce sentintia despre legitimitate seu illegitimitate, atunci ori ce preotu trebuie se o primésca sub amenintiarea pedepseloru amintite in paragrafulu citatu. Casurile aceste suntu inse cu totulu diverse de cele ce le aduce D. observante¹⁾. *Acelasi.*

Revist'a basericésca.

Provinci'a basericésca gr. cat. romana de Alb'a-Jul'i'a. Escelenti'a Sa Prea Santítulu Metropolitu Dr. Joann Vancea de Butés'a, care la inceputulu lunci acesteia a fostutu plecatu la Pest'a, s'a reintorsu de acoló sanetosu Vineri in 12 Martiu n.

— Ilustritatea Sa Alesandru Pál inspectorulu supremu alu scoleloru medie petrece de doue dile in Blasiu si visitéza orele de prelegere la gimnasiu.

— **Austro-Ungari'a.** Catolicii din Budapest'a au decisu, că se predé Eminentiei Sale cardinalului Primate alu Ungariei Joann Simor unu batiu pastoralu lucratu cu multu gustu in diu'a de 28 Octobre a. c. cându Eminentia Sa si va serbá jubileulu de 50 de ani alu preotiei.

— **Rom'a.** Sanctitatea Sa Leonu XIII in consistoriulu celu mai de aproape va numí doi Cardinali din Americ'a nordica, anume pre Gibon Metropolitulu din Baltimore in statele unite, si pe Tachereau Metropolitulu din Quebec in Canada. La dorinti'a Santiei Sale cu ocasiunea acést'a amendoi Metropolitii amentiti voru calatorí la Rom'a.

— **Germani'a.** In anulu venitoriu 1887 Santi'a Sa Pap'a Leonu XIII si va serbá jubileulu de 50 de ani alu preotiei sale. Damele catolice din Germani'a au alesu spre scopulu acést'a unu comitetu constatatariu din damele cele mai illustre, care se aduce din Germani'a presenturile, ce se voru face Santiei Sale.

— Chiaru de presente se desbate in casa de susu din Berlinu unu proiectu de lege, prin care se modifica mai multe dispusetiuni ale legiloru confesionali din 1873, in urm'a caror'a s'a nascutu lupt'a cea infocata intre baserica si statu. Proiectulu a fostu comunicatu mai antaiu Santului Scaunu Apostolicu, care speréza, că se voru face in elu mai multe modificari cerute de principiile basericei.

¹⁾ Cu acést'a dechiaramu spatiulu foiiei inchisu pentru disput'a acést'a. Publiculu cetitoriu din aceste pote de ajunsu judecá, cumcă care are dreptu. *Red.*

Itali'a. Sentiulu de dreptate a guvernului italianu facia cu baserica lu ilustréza forte bine casulu urmatoriu. In dilele trecute ministrulu de interne alu Italiei a decoratu pre unu deputatu radicalu pentru serviciile prestate pre tempulu colerei in un'a cetate de langa Neapolu. Deputatulu inse desi redicalu, totusi a tramisu decoratiunea indaraptu cu observarea, cà elu nu o va primi, pana ce ministrulu nu va decorá antâiu pre calugaritiele din cetatea ace'a, cari au facutu servitii multu mai mari cà elu, si inca mai bine de diumetate din ele au moritu in urm'a infectiunei dela morbosii, pre cari i au grigitu.

— **Franci'a.** Ministrulu Goblet a lipsitu pana acum 3500 de preoti de salariulu loru.

— Ce zelu desvolta barbatii catolici in Franci'a pentru scolele crestine, se vede de acolo, cà numai Parisianii in anulu trecutu au contribuitu 16 milioane franci pentru sustinerea scoleloru acestor'a in Parisu, la care ambla 65,000 de copii la scola.

— Facia cu unu atare entusiasmu este tare curiosu, cà senatulu a prinitu unu proiectu de lege, dupa care cineva pote fi immormentatu cu immormentare civila, va se dica fora preotu, deca se pote numai probá, cumcà acel'a si cu mai multi ani inainte de morte si a esprimitu dorinti'a de a se impartesi de un'a atare immormentare fora Domnedieu.

— Mai multi prefecti republicani de ai departamentelor au cerutu informatiuni despre amplotatii, cari si tramitu copiii in scole de caracteru basericescu. Amplotatii acestia potu fi securi de depunere, càce tramitiendusi copiii in scole basericesci, areta prefectiloru celoru necredintiosi, cà inca nu suntu destulu de emancipati pentru a poté fi republicani buni. Totu acesti prefecti silescu pre primarii comunelor, cari suntu membrii si ai curatoratului basericescu, cà se abdica de onorea acést'a din urma, càce la contra nu mai potu figurá cà primari, desi este una datina forte vechia in Franci'a, cà primariulu comunalu se fia si membru alu curatoratului basericescu. Se pote vedé de aci, càta ura nutresce guvernulu francesu de astâdi facia cu baserie'a. Mai multu se pote vedé inca din unu altu casu. De unu tempu incoce guvernulu a scosu din spitale pre calugaritiele, cari grigeáu gratis pre morbosii, si le au inlocuitu cu persone laice pre plata. Acést'a nu a fostu destulu. Ci guvernulu a mersu si mai departe, asia càtu morbosiloru din spitale nu mai este iertatu a li dá nice una carte de cetire de cuprinsu religiosu, ci in locul loru li se dau cartile cele mai obscene.

— In senatulu din Parisu se desbate de presente legea pentru instructiunea elementaria. Inimicii basericeii aru voi se eschida cu totulu dela instructiunea acést'a si clerulu seculariu si celu regulariu. In contr'a loru a pasitu republicanulu moderatu Jules Simon, cu una vorbire splendida, in care a pretinsu, cà clerulu se nu fia deschisu dela instructiunea acést'a, si a facutu apelu la republicani, cà de dragulu libertatei se nu omore libertatea. In urma desi harbatu de una cultura tare inalta si de senttiri republicane sincere, totusi nu s'a genatu cà multi altii a dechiará in faci'a lunei, cà crede in una vietia dupa morte, si cà republic'a urméza una politica gresita, càndu voiesce a omori credinti'a acést'a.